

HALDUN TANER TİYATROSU

Ayşegül Yüksel (İstanbul, 8 Mayıs 1941) 1959'da Üsküdar Amerikan Kız Lisesi'ni ve 1964'te İÜEF İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Fulbright bursuyla gittiği New York Üniversitesi'nden 1966'da yüksek lisans derecesi aldı. Doktorasını 1981'de Ankara'da DTCF Tiyatro Bölümü'nde tamamlayarak 1970-87 yılları arasında ODTÜ'de öğretim üyeliği yanı sıra DTCF Tiyatro Bölümü'nde de dersler verdi. 1985'te doçent, 1992'de profesör oldu. 1987'den başlayarak DTCF İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda kadrolu olarak çalıştı, 2003-06 yılları arasında da anabilim dalı başkanlığı yaptı ve 2006 sonunda kendi isteğiyle emekli olduktan sonra da DTCF'deki derslerini sürdürdü. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı ile Atılım ve Başkent üniversitelerinde de yarı-zamanlı olarak ders verdi.

İngilizceden yaptığı çevirileri ve yazıları 1962'den itibaren *Yelken, Türk Dili, Ataç, Yeni Dergi, Eylem, Özgür İnsan, Gösteri, Bilim ve Sanat, Milliyet Sanat, Tiyatro...Tiyatro, Evrensel, kitap-lık, Felsefe Yazın, Oyun, TEB Oyun, Patika* ve *Çağdaş Türk Dili* dergilerinde, ortak kitaplarda, üniversite dergilerinde yer aldı. *Cumhuriyet* gazetesinde oyun eleştirileri yazdı. Tiyatro alanındaki akademik çalışmalarıyla pek çok ödülün sahibi oldu.

Kitapları: *Yapısalcılık ve Bir Uygulama: Melih Cevdet Anday Tiyatrosu* (1981; 1982 YAZKO ve TDK ödülleri), *Haldun Taner Tiyatrosu* (1986, 1993 Kültür Bakanlığı Ödülü), *Samuel Beckett Tiyatrosu* (1992), *Çağdaş Türk Tiyatrosundan On Yazar* (1997), *Sahnedeki İzduşümler* (1975-2000) (2000), *Dram Sanatında Ezgi ve Uyum* (2004), *Uzun Yolda Bir Mola: Türkiye'de Tiyatronun Serüveni* (2011), *Dram Sanatında Sınırları Zorlamak* (2013), *William Shakespeare: Yüzyılların Sahne Büyücüsü* (2017), *Güneşin Sofrasında: Genco Erkal'ın Dostlar Tiyatrosu Serüveni* (2019).

Ayşegül Yüksel'in
YKY'deki kitapları

Samuel Beckett Tiyatrosu (1992)

Haldun Taner Tiyatrosu (2026)

AYŞEGÜL YÜKSEL

Haldun Taner Tiyatrosu

(Genişletilmiş Baskı)

İnceleme

YAPI KREDİ YAYINLARI

İçindekiler

Öndeyiş • 9

Sunuş • 11

Taner'in Yazın, Sanat, Öğretmenlik Yaşamının Tarihçesi • 17

Taner Tiyatrosunun Üç Evresi • 23

Birinci Evre: Yanılsamacı Türde Oyunlar • 25

Günün Adamı • 25

Dışardakiler • 29

...Ve Değirmen Dönerdi • 33

Fazilet Eczanesi • 38

Lütfen Dokunmayın • 43

Huzur Çıkmazı • 49

İkinci Evre: Göstermeci Türde Oyunlar • 56

Keşanlı Ali Destanı • 56

Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım • 71

Eşeğin Gölgesi • 78

Zilli Zarife • 83

Sersem Kocanın Kurnaz Karısı • 90

Ayışığında Şamata • 97

Üçüncü Evre: Kabare Oyunları • 102

İnsancıl-Eleştirel Bakış • 120

Birey ve Toplum • 125

Güldürü Anlayışı • 132

Öyküden Oyuna • 143

Yanılsamacı Anlatımdan Göstermeci Anlatıma • 150

Dil Kullanımı • 159

Haldun Taner'in Türk ve Dünya Tiyatrosundaki Konumu • 173

Kaynaklar • 179

KIRK YIL SONRA EKLENENLER (2026)

- Eklenen Yazılara Sunuş • 185
Haldun Taner'e "Merhaba" • 187
İlk Ankara DT Yapımı *Keşanlı Ali Destanı* • 189
Ayıışığında Şamata • 191
Yazdıklarına Keyif Katardı • 193
Batı'nın Tadına Doğu'nun Lezzetini Katmış
Bir Oyun Yazarı • 196
Keşanlı Ali Destanı'nın 35. Yılında • 202
Taner'i Sahneden Okumak:
Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım • 204
Vatan Kurtaran Şaban • 207
Haldun Taner'le Oyun Seyretmek • 210
Tiyatromuzun Kılavuzu Kimdir • 212
Keşanlı Ali Destanı'nın 45. Yılında • 215
Maalesef Ruhu Yok • 218
Haldun Taner'e İki Armağan • 221
Haldun Taner'in Ülkemizdeki "Yazar Tiyatrosu"na Katkısı • 224
Keşanlı Ali Destanı Dizisi Noktalanırken • 231
Taner'in Sahne Yapıtları:
Batı Tiyatro Geleneğinde Zincirin Bir Halkası • 233
Gelenekte Yineleneni Yenileme: Haldun Taner ve Sonrası • 239
Göstermecî Tiyatro ve Haldun Taner
(Söyleşi: Duygu Kankaytsın) • 249
Haldun Taner'in 100. Doğum Gününde • 256
Delikanlı Bir Yazar • 258
Gelenekten Bugüne: Tiyatrodaki Haldun Taner • 263
Batı'nın Tadına Doğu'nun Lezzetini Kattı
(Söyleşi: Kulis Tiyatro dergisi) • 275
Keşanlı Ali Destanı'nın 55. Yılında • 282
Bursa Devlet Tiyatrosu'ndan *Keşanlı Ali Destanı* • 285
Vatan Kurtaran Şaban Günümüzde • 287
Haldun Taner Yapıtları Dizini • 290

Babam Selahattin Günkut'un anısına

Öndeyiş

1963 yılıydı sanırım. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde son sınıf öğrencisiyim. Haldun Taner ünü gitgide artan parlak bir yazar... Tüm öğrencilere açık tiyatro seminerleri veriyor. İriyarılığını güleç bir alçakgönüllülükle taşıyan, dinginliği içinde çarpıcı, bilgisini kendine yücelme payı çıkartmadan, sevimliliğinden ödün vermeden öğrencileriyle paylaşan bir sıcak insan.

Lâleli'deki o şaşılasi yüksek tavanlı yapının büyük sınıflarından birini her hafta dolduruyoruz. Oysa zorunlu bir ders değil Taner'in-ki; dönem sonunda sınav da yok. Ender çekicilikte bir eğitim ortamı kısacası. Bu çekiciliğe kapılan yalnız biz miyiz? Dersi izlemek için üniversite dışından gelenler bile var... Taner, Brecht anlatıyor. Söylediklerini havada yakalayıp deliler gibi not tutuyoruz.

Bir gün, karşısındaki içtenlikli ama aşırı derecede sessiz, saygılı kalabalığı harekete geçirmek istemiş olacak ki, İngilizce bilenlerin John Gay'in *Dilenciler Operası*'nı okuyup Brecht'in *Üç Kuruşluk Opera'sı* ile karşılaştırmalarını istedi. Öylesine verilmiş, haftaya anımsanmayacak çeşitten bir ödev... *Dilenciler Operası*'nı bulup okuyorum. Ertesi hafta buluştuğumuzda "ödev" in unutulmadığı anlaşılıyor. Hoca, Gay'i okuyup okumadığımızı soruyor. Korkunç bir sessizlik... "Centilmenlik" ilkeleri ile yürütülen bir ilişkide "centilmenlik dışı" kalmış gibiyiz. On saniyelik bir süre içinde kafamdan neler geçiyor, şimdi bilemiyorum. Belki bölüm arkadaşlarımın onurunu kurtarmak kaygısıyla, belki Hocaya olan gönül borcumuzu ödeme çabasıyla, en çok da okuduğum bir yapıtı okumamış gibi görünmek gülünç geldiğinden, parmağımı usulca kaldırıyorum. Taner'in yüzü ışıyor. Beni kürsüye çağırıyor. Aman Tanrım, bu hesapta var mıydı?

Nasıl kalktım, kürsüye nasıl vardım, hiç anımsamıyorum. Yürek çarpıntılarım arasında tek anımsayabildiğim, gözümü ön sıralarda oturan, ilk kez o gün gördüğüm –bir daha da hiç görmediğim– bir

arkadaşa dikip, rolümü baştan sona ona oynamış olmam; onun da kendisine verilen tarihsel görevin bilincine varıp, ilgiyle dinliyor-muş gibi yaparak durmadan başıyla onaylaması ve küçük söylevim sırasında beni baştan sona yüreklendirmiş olması...

Söylediklerim yenilir yutulur cinsten miydi, bilemiyorum. Sözlerimi bitirip, ilk kez Hocaya bakıyorum. Gülüyor; neredeyse mutlu! Yanlışlarım olduysa bile, hiç yüzüme vurmaksızın, içtenlikle teşekkür ediyor. Sonra, “değerli arkadaşımızın çok güzel dile getirdiği gibi” sözleriyle başlayan bir açıklama yaparak konuyu bağlıyor. “Değerli arkadaşımız!” Konuşma içinde birkaç kez yer alan bu söz yinelendikçe göğün bir başka katına yükseliyorum. “Değerli” sözü ünlü, saygın, birikimli kişilere yakıştırılan bir niteleme. Üstelik de “arkadaşımız!” Beni yirmi iki yaşımı süsleyen bu “unvan” denli gönendireni olmadı sanırım. Yirmi yılı aşan öğretmenlik çabalarım içinde gitgide en önemli başarımın öğrenciye “eşitlik duygusu” vermek olduğunu kavramama belki de Taner’in o günkü yaklaşımı yardımcı oldu.

Aradan yirmi iki yıl geçmiş. Hocanın karşısında ikinci kez parmağımı kaldırıyorum...

Sürçü lisan ettiyse affola!

Ankara, 1 Şubat 1985

Sunuş

Haldun Taner'in tiyatro yazarlığını ve yapıtlarını tanıtmayı amaçlayan bu çalışma, üç temel nedenden kaynaklanıyor.

Bunlardan ilki çağcıl Türk tiyatrosunun ürünlerinin yeterince belgelenmemiş olmasıdır. Şinasi'nin *Şair Evlenmesi* ile 1860'ta başlayan yazılı, yenilikçi oyun geleneğimiz doğrultusunda verilen ürünlerin sahnelenmiş olanlarının bile çok azı yayımlanmıştır. Geri kalanlar, kimde olduğu bilinmeyen, unutulmuş dosyalar içinde sararıp gitmiş, yayımlananların çoğu ise yeni basımları yapılmadığından genç kuşakların eline ulaşamamış, bu nedenle de geçen zaman içinde yeni bir bakış açısından değerlendirilememiştir. Tiyatroyu bilinçli olmaya çalışan bir seyirci gözüyle izlediğim son yirmi beş yılın oyunlarının bile yavaş yavaş ortadan yok olduğuna –çoğu oyunların, değil onları sahnelemiş olan toplulukların, kimi zaman yazarlarının bile elinde bulunmadığına– tanığım. Metin And'in, Sevda Şener'in, Özdemir Nutku'nun, yüzlerce ürünün dökümünü sınıflamasını, yorumunu ve değerlendirmesini yapan özverili çalışmaları olmasa, bu dönemi inceleme bağlamında –gazete eleştirileri ve izlenmiş olan yapımlardan anımsananlar dışında– hiçbir sağlam dayanak noktasının bulunmayacağı da gün gibi ortada.

Tiyatroda araştırma yapma koşullarımızın böylesine yoksul oluşu beni yaşamakta olan ve çağdaş Türk tiyatrosuna büyük emeği geçmiş bir yazarın, Haldun Taner'in yapıtlarını çok geç olmadan toplamaya ve bu yapıtlar üstünde çalışmaya yöneltti. Gerçekten de yirmiyi aşkın oyunundan yalnızca üçü yayımlanmış¹ olan yazar, yayımlanmamış sahne yazılarına ulaşmam yolunda yardımcı olmasaydı, bu çalışma başlamadan bitebilirdi. Bunca desteğe karşın,

1 Bu metnin yazıldığı 1985'e kadar Haldun Taner beş oyun kitabı yayımlamıştı: *Günün Adamı* (Necdet Sander Yayınevi, 1953), *Keşanlı Ali Destanı* (İzlem Yayınları, 1964), *Keşanlı Ali Destanı - Sersem Kocanın Kurnaz Karısı* (Bilgi Yayınevi, 1971), *Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım* (Cem Yayınevi, 1979), *Fazilet Eczanesi* (Devlet Tiyatroları Yayınları, 1982). [ed.n.]

yine de çalışmanın büyük bir bölümünü yayımlanacak son biçimini henüz almamış metinleri ve kimi yapımların parazitli ses bandı çekimlerini çözmeye uğraşarak tamamlamak durumunda kaldım. Yapıtların incelenme süreci içinde oyunların özetlerine ağırlıklı olarak yer verilmesinin nedeni, oyunların pek çoğunun yayımlanmamış olmasıdır. Oyunların yazıldığı ve sahnelendiği aşamalar içinde yaşanan olayların, verilerin sağladığı olanaklar oranında aktarılışı da yine oyunları daha iyi tanıtabilmek amacına yöneliktir.

Taner tiyatrosunu incelemeyi seçmemdeki ikinci etken, çağdaşı olduğum yazarın oyunlarının gösterdiği çeşitli aşamalara bir seyirci olarak tanık olmamdır. İstedim ki, yazarla birlikte benim de içinde yaşadığım toplumsal dönemler yapımlarda yansıdığı biçimiyle birinci elden aktarılsın geleceğin okurlarına. Oyunların çoğunun ilk yapımlarını izlemiş biri olarak, oyunların seslenmeyi amaçladığı seyircinin (oyunların yazıldığı dönem seyircisinin), ilk yapımlara getirdiği tepkinin sıcaklığını da bir oranda yansıtmak istedim. Gelecek kuşaklardan yetişecek araştırmacıların elinde, yapıtları uzak bakış açısından değerlendirirken, yıllarca önceki ilk yapımların rengine, sesine, tadına ilişkin ipuçları da olsun istedim.

Çalışmamı özellikle bir tek oyun yazarının yapıtları üstünde yoğunlaştırmayı seçmiş olmam ise Türk tiyatrosu, dahası Türk yazını ve sanatı bağlamında bu tür çalışmalara bir yöneliş olmayışından kaynaklanıyor. Nedense, yazarlarımızın ve sanatçılarımızın, insanımızı daha güzele daha iyiye ulaştırma yolunda bir yaşam boyu ürettiklerini ansiklopedi ya da sözlük maddelerine sığacak biçimde özetlemekle onlara olan borcumuzu yerine getirdiğimizi düşünüyoruz; ya da gazetelerde, dergilerde yayımlanmış ve unutulmuş yazılarla onları yeterince değerlendirdiğimize inanıyoruz. Oysa Batı'da kendini topluma şu ya da bu biçimde benimsetmiş hemen tüm yazarlar ve yapıtları üstüne kitap yazılıyor; genç olan, üretkenliğini sürdürmekte olan yazarlar üstüne bile. Bu yapıtların bir bölümü yetersiz görülebilir. Ancak ister yeterli, ister yetersiz olsun, bu tür çalışmalar toplumun, yazarına ve sanatçısına sahip çıktığını göstermesi bakımından önemlidir sanıyorum.

Yaşayan bir Türk yazarıyla bu ikinci çalışmam. *Yapısalılık ve Bir Uygulama: Melih Cevdet Anday Tiyatrosu Üstüne* başlıklı çalışmanın –Anday tiyatrosunu tüketici bir biçimde değerlendirmemesine ve

yazarına yöneltilmiş övgüler içermemesine karşın– Anday tarafından uygarca bir yaklaşımla ve sevgiyle karşılanması, beni bir başka ustayla, Haldun Taner’le çalışmaya yüreklendirdi.

Yaşayan bir yazarın ürünleri üstüne çalışmanın getirdiği güçlükler de var kuşkusuz. Üretkenliğini sürdüren bir yazarı tüketici ve noktalayıcı bir yaklaşımla değerlendirmek olanaksız. Dahası, bu yazarların toplumun sürekli olarak gündeminde olması nedeniyle, çalışmanın kapsamına girmesi gereken malzeme –yazma süreci içinde bile– günden güne çoğalıyor. Melih Cevdet Anday’ın yayımlanmamış iki oyununu –bir türlü elde edemediğim için– çalışmamı yalnızca yayımlanmış oyunlarla sınırlamak durumunda kalmıştım. Çalışmam yayımlandığından bu yana ise Anday en az bir oyun daha yazdı. Haldun Taner’in de henüz gün ışığına çıkarılmamış yeni bir oyunu ya da oyunları var. Bu durumda her iki çalışmamı da bir “son söz” olarak değil, bir “ilk söz” olarak nitelendiriyorum. Gerçekte hangi çalışma bir “başlangıç” olma savından öteye gidebilir ki! Yazarlar ötür, yapıtlar –kalabilirse– kalır ve geçen zaman içinde değişen koşulların değiştirdiği bakış açılarından yeniden değerlendirilir...

Haldun Taner tiyatrosu üstünde yoğunlaşmayı amaçlayan bu çalışma yazarın ayrıntılı bir yaşam öyküsünü içermiyor. Taner yaşıyor. Sürekli bir eylem içinde geçmiş, geçmekte olan, zengin ayrıntılarla dolu, noktalanmamış bir yaşamın tüm yoğunluğu içinde değerlendirilmesi henüz olanaksız. Yaşamöyküsünü yüzeysel verilere dayalı, özetleyici bir değerlendirmeye sınırlamak istemediğimden Taner’in yazarlık serüvenini oluşturan aşamaların –yıl sırasına göre– ayrıntılı bir dökümünü sunmakla yetindim. Bu dökümü, Taner tiyatrosunun üç ayrı evresini oluşturan oyunların, içinde yer aldıkları evrelerin belirleyici özellikleri bağlamında yapılmış incelenmeleri izliyor. Daha sonra da Taner tiyatrosunun genel belirleyici özelliklerinin ayrı ayrı tartışıldığı bölümlere geçiliyor. Kitabın son bölümü ise oyun yazarı Taner’in dünya ve Türk tiyatro tarihi bağlamındaki konumunu belirleme amacını taşıyor.

Bu kitabın ortaya çıkması birçok kişinin katkısıyla gerçekleşti. Hepsine çok şey borçluyum. Öncelikle yayımlanmamış sahne yazılarını ve kimi yapımların ses bantlarını elde etmeme içtenlikle yardım eden ve bana zamanlarını ayıran Haldun Taner’e,

ONK Copyright Ajansı'nın sahibi ve yöneticisi Osman N. Karaca'ya, Bilgi Yayınevi'nin sahibi Ahmet T. Küflü'ye en içten teşekkürlerimi sunmak isterim. Oyunları ya da oyunlarla ilgili bilgilerini iletme yolunda yardımlarını esirgemeyen tiyatro sanatçıları Ergin Orbey'e, Mehmet Akan'a, Rutkay Aziz'e, Sinan Bengier'e, arkadaşım Serap Ekin'e, DTCF Tiyatro Bölümü'nü 1982-83 ders yılında bitirmiş olan öğrencilerime de teşekkür ederim.

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesi yolunda beni yüreklendiren Prof. Dr. Sevdâ Şener'e ve eşim Doç. Dr. Önder Yüksel'e gönül borcum var. Kitap bugünkü durumuna, darmadağınık birinci ya da ikinci yazımları büyük duyarlık ve ustalıkla daktiloya çeken Zehra Tuğlu'nun emeğiyle ulaşabildi; evimin ve çocuklarımın bakımının bir bölümünü özveriyle, severek üstlenen annem Müveddet Günkut olmasaydı belki de hiç gerçekleşmeyecekti. En çok da çocuklarım Ömür ve Özgür'e borçluyum; zamanımın "onların" olan bölümünü onlardan çalarak tamamladım bu çalışmayı. Hepsi sağ olsun...

Ankara, 2 Mart 1985

Bu çalışmayı Haldun Taner'in sağlıklı olduğu, öleceğinin hiç düşünülmediği günlerde tasarlamıştım. Öğrencisi olduğum yıllardan beri de –bir iki kez uzaktan selamlaşma, kalabalık bir ortamda yapılan bir iki çok kısa konuşma dışında– bir arada olmamıştık. Çalışma tasarımı açıklayan mektubumu uzun süre okuyamadığını sonradan anladım. Hastalanmıştı, dinlenmesi gerekiyordu. İyileştikten sonraysa, kendisinden istemiş olduğum metinleri sağlamak için büyük çaba gösterdi. Aynı kentlerde yaşıyor olmamız nedeniyle yalnızca telefonla görüşebildik. Sonra 1984 Mart'ında İstanbul Devlet Tiyatrosu'nun düzenlediği, Haldun Taner'i konu alan “Sanat İnsanları” izlencesinde dört saat birlikte olduk ve o güzel gecenin coşkusunu sahnede birlikte yaşadık. Aynı yılın Ekim ayında *Keşanlı Ali Destanı*'nın Ankara'daki galasında karşılaştık bir de. Taner'i son görüşüm... Tüm bu karşılaşmalarımızda ve telefon görüşmelerimizde çalışmamın gidişi üstüne bir tek soru bile sormadı Haldun Hoca. Araştırmacının özgürlüğüne sonsuz saygısı olan bir kişiydi.

Çalışma son biçimini 14 Mart 1985 gecesini aldı ve güzel bir raslantıyla Haldun Taner'e yetmişinci doğum günü olan 16 Mart'ta ulaşabildi. Ertesi gün telefonla arayıp teşekkür etti. O her zamanki inceliğiyle süslediği sesini son duyuşum... Daha sonraki aylarda kitap hakkındaki düşüncelerini dile getirmesini boşuna bekledim. Taner düşünce özgürlüğüne olan saygısını bir kez daha kanıtıyor, kitabın değerlendirilmesini eleştirmenlere bırakıyordu.

Bu kitabın yayımlanması epeyce gecikti. Birinci sorumlusu benim, çünkü bir süre dinlensin istedim. Kısmet bugüneymiş. *Haldun Taner Tiyatrosu* düzeltilen birtakım sözcük, tümce, yazım yanlışları dışında, Haldun Hoca'ya iletmış olduğum biçimiyle yayımlanıyor. Haldun Taner ise çoğunun düşüncesini –çok merak etmeme karşın– hiçbir zaman öğrenemeyeceğim okurlarımdan biri olarak kalacak...

Ayşegül Yüksel
Ankara, 24 Mayıs 1986

Taner'in Yazın, Sanat, Öğretmenlik Yaşamının Tarihçesi

Haldun Taner, 16 Mart 1915'te İstanbul'da doğdu.

1935 Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Heidelberg Üniversitesi'nde ekonomi ve siyaset bilimi öğrenimi görmek için Almanya'ya gitti.

1943 Türkiye'ye döndü.

1945 İlk öyküsü "Töhmət", Haldun Hasırcıoğlu takma adıyla *Yedigün* dergisinde yayımlandı.

1949 İlk öykü kitabı, *Yaşasın Demokrasi* yayımlandı (Ahmet Halit Kitabevi). İlk oyunu *Günün Adamı*'nı yazdı.

1950 İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Alman Filolojisi ve Sanat Tarihi bölümlerini bitirdi.

1951 Öykü kitabı *Tuş* yayımlandı (Varlık Yayınları).

1952 İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ne Sanat Tarihi asistanı oldu. *Günün Adamı* İstanbul Şehir Tiyatroları'nda prova aşamasına gelmişken "sakıncalı olur" gerekçesiyle oynanmadı.

1953 Öykü kitabı *Şişhaneye Yağmur Yağıyordu* yayımlandı (Varlık Yayınları). İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanı Macit Gökberk'e Avrupa üniversitelerinden örnekler getiren bir rapor sundu. *Şişhaneye Yağmur Yağıyordu*, *New York Herald Tribune*'un düzenlediği öykü yarışmasında Türkiye birinciliğini kazandı. *Günün Adamı* yayımlandı (Necdet San-der Yayınevi).

1954 Öykü kitabı *On İkiye Bir Var* yayımlandı (Varlık Yayınları). *On İkiye Bir Var*, Atlantis Yayınevi'nin düzenlediği yarışmada Zaman Üstüne Hikâyeler ödülünü aldı. *Tuş*'un ikinci basımı yapıldı (Varlık Yayınları). Öykü kitabı *Ayışığında Çalışkur* yayımlandı (Yenilik Yayınları). İstanbul Üniversitesi Gaze-tecilik Enstitüsü'nde sanat ve yazın sorunları üstüne ders-

ler verdi. *Oyun* dergisini çıkarttı. Tiyatro uzmanlığı eğitimi görmek için Viyana'ya gitti.

- 1955 *On İkiye Bir Var*, Sabahattin Kudret Aksal'ın *Gazoz Ağacı* ile birlikte ilk Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazandı. *Şişhaneye Yağmur Yağıyordu*'nun ikinci basımı yapıldı. *Tercüman* gazetesinde fıkra yazarlığına başladı.
- 1956 *Varlık* dergisinin açtığı bir soruşturma sonucunda 1956 yılının en beğenilen öykü yazarı seçildi.
- 1957 İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde tiyatro dersleri vermeye başladı. *Dışardakiler* sahnelendi (Devlet Tiyatrosu, Ankara).
- 1958 *...Ve Değirmen Dönerdi* sahnelendi (Devlet Tiyatrosu, Ankara).
- 1960 *Fazilet Eczanesi* sahnelendi (İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları). *Devekuşuna Mektuplar I* yayımlandı (Dost Yayınları). Ankara Üniversitesi DTCF'nin çağrılısı olarak Tiyatro Enstitüsü'nde, her ayın son haftası Ankara'ya giderek tiyatro dersleri vermeye başladı.
- 1961 *Lütfen Dokunmayın* sahnelendi (İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları). *Günün Adamı* sahnelendi (Ulvi Uraz Tiyatrosu, İstanbul).
- 1962 *Huzur Çıkma* önce İstanbul'da (Şehir Tiyatroları) sonra Ankara'da (Devlet Tiyatrosu) sahnelendi. *Lütfen Dokunmayın* ikinci kez sahnelendi (Devlet Tiyatrosu, Ankara).
- 1963 *Tuş*'un üçüncü basımı yapıldı. *Günün Adamı* Münster'de oynandı.
- 1964 *Keşanlı Ali Destanı* (Gülriş Sururi-Engin Cezzar Topluluğu, İstanbul) sahnelendi (31 Mart). *Keşanlı Ali Destanı* aynı topluluk tarafından Bonn, Köln, Frankfurt, Stuttgart ve Nürnberg'de sergilendi. *Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım* (Ulvi Uraz Tiyatrosu, İstanbul) sahnelendi (1 Ekim). *Keşanlı Ali Destanı*'nın filmi yapıldı (Yön. Atıf Yılmaz). *Keşanlı Ali Destanı* yayımlandı (İzlem Yayınları).
- 1965 *Eşeğin Gölgesi* sahnelendi (İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları). *Eşeğin Gölgesi* savcılık tarafından yasaklandı. *Eşeğin Gölgesi* Ankara'da sahnelendi (Meydan Sahnesi).

- 1966 *Zilli Zarife* sahnelendi (Gülriş Sururi-Engin Cezzar Topluğu, İstanbul). Türkiye Tiyatro Yazarları Derneği'nin kurulmasına katkıda bulundu. *Keşanlı Ali Destanı* Münih'te oynandı.
- 1967 Seçme öyküler kitabı *Konçinalar* yayımlandı (Varlık Yayınları). *Keşanlı Ali Destanı* Ordu'da sahnelendi (Karadeniz Tiyatrosu). Türkiye'nin ilk kabare tiyatrosu olan Devekuşu Kabare Tiyatrosu'nu kurdu. *Vatan Kurtaran Şaban* sahnelendi (Devekuşu Kabare Tiyatrosu, İstanbul, 1 Ekim). *Lütfen Dokunmayın Graz'da* (Avusturya) oynandı. *Keşanlı Ali Destanı* Erlangen'de sahnelendi.
- 1968 *Bu Şehr-i İstanbul ki* sahnelendi (Devekuşu Kabare Tiyatrosu, İstanbul). *Keşanlı Ali Destanı* Loughton'da (İngiltere) İngiliz oyuncular tarafından sahnelendi (Corbett [Workshop] Theatre). *Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım* sahnelendi (Ulvi Uraz Tiyatrosu, İstanbul).
- 1969 Münir Özkul'la birlikte İstanbul'da Bizim Tiyatro'yu kurdu. *Sersem Kocanın Kurnaz Karısı* sahnelendi (Bizim Tiyatro, İstanbul). Öykü kitabı *Sancho'nun Sabah Yürüyüşü* yayımlandı (Bilgi Yayınevi).
- 1970 *Haldun Taner: Hikâyeler I* yayımlandı (Bilgi Yayınevi). *Astrot Niyazi* sahnelendi (Devekuşu Kabare Tiyatrosu, İstanbul). *Keşanlı Ali Destanı'nın* İngilizce çevirisi (Nüvit Özdoğan) yayımlandı (UNESCO Yayınları).
- 1971 *Haldun Taner: Hikâyeler II* yayımlandı (Bilgi Yayınevi). *Ha Bu Diyar* sahnelendi (Devekuşu Kabare Tiyatrosu, İstanbul). *Keşanlı Ali Destanı - Sersem Kocanın Kurnaz Karısı* yayımlandı (Bilgi Yayınevi).
- 1972 *Sersem Kocanın Kurnaz Karısı* Türk Dil Kurumu 1972 Tiyatro Ödülü'nü kazandı. *Sancho'nun Sabah Yürüyüşü* Bordighera Avrupa Mizah Festivali Öykü Ödülü'nü kazandı. *Dün Bugün* sahnelendi (Devekuşu Kabare Tiyatrosu, İstanbul). Mehmet Ulusoy'un İşçi Tiyatrosu Kurslarında tiyatro dersleri verdi.
- 1973 *Aşk-ü Sevda* sahnelendi (Devekuşu Kabare Tiyatrosu, İstanbul). *Dev Aynası* sahnelendi (Devekuşu Kabare Tiyatrosu, İstanbul). *Yar Bana Bir Eğlence* sahnelendi (Devekuşu Kaba-

re Tiyatrosu, İstanbul). *Sersem Kocanın Kurnaz Karısı* sahnelendi (Devlet Tiyatrosu, Ankara). *Sersem Kocanın Kurnaz Karısı* yazarına Sanatsevenler Derneği'nin 1972-73 tiyatro dönemi En İyi Yerli Oyun Yazarı Ödülü'nü kazandırdı.

- 1974 *Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım* sahnelendi (Ali Poyrazoğlu Tiyatrosu, İstanbul). *Milliyet*'te pazar söyleşileri yazmaya başladı. *Keşanlı Ali Destanı* Lübnanlı sanatçılar tarafından Beyrut'ta sahnelendi (Orly Tiyatrosu). *Keşanlı Ali Destanı* Çekoslovakya'da sahnelendi (Brünn Devlet Tiyatrosu). *Haneler* sahnelendi (Devekuşu Kabare Tiyatrosu, İstanbul).
- 1977 *Fazilet Eczanesi* sahnelendi (Devlet Tiyatroları, Ankara). *Çıktık Açık Alınla* sahnelendi (Devekuşu Kabare Tiyatrosu, İstanbul). *Devekuşuna Mektuplar II* yayımlandı (Milliyet Yayınları). *Ayışığında Şamata* sahnelendi (İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları). *Yalan Dünya* sahnelendi (Devekuşu Kabare Tiyatrosu, İstanbul). *Keşanlı Ali Destanı - Sersem Kocanın Kurnaz Karısı* yayımlandı (3. baskı, Bilgi Yayınevi).
- 1979 *Hak Dostum Diye Başlayalım Söze* (Söyleşiler) yayımlandı (Milliyet Yayınları). *Eşeğin Gölgesi* sahnelendi (İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları). *Keşanlı Ali Destanı* Budapeşte'de sahnelendi. *Keşanlı Ali Destanı* Priens'de (Yugoslavya) sahnelendi. Ahmet Gülhan'la İstanbul'da Tef Kabare Tiyatrosu'nu kurdu. *Ölürse Ten Ölür Canlar Ölesi Değil* (Portreler) yayımlandı (Cem Yayınevi). *Hayırdır İnşallah* sahnelendi (Tef Kabare Tiyatrosu, İstanbul). İGSA Tiyatro Kürsüsü'nde dramaturji dersleri verdi. *Eşeğin Gölgesi* sahnelendi (Ankara Halk Tiyatrosu). *Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım* sahnelendi (Devlet Tiyatrosu, Ankara) ve yayımlandı (Cem Yayınevi).
- 1980 Berlin Senatosu'nun çağrılısı olarak Almanya'ya gitti; orada dramaturji ve tiyatro tarihi dersleri verdi. *Keşanlı Ali Destanı* Berlin'de Türkçe olarak sahnelendi (Schaubühne Tiyatrosu). *Kapılar* sahnelendi (Tef Kabare Tiyatrosu).
- 1981 *Huzur Çıkmaızı* sahnelendi (Devlet Tiyatroları). *Keşanlı Ali Destanı* Hamburg'da Alman sanatçılar tarafından sahnelendi (Ernst Deutsch Tiyatrosu).

- 1982 *Keşanlı Ali Destanı* Bochum'da sahnelendi (Tiyatro Konservatuvaryı). *Fazilet Eczanesi* sahnelendi (Devlet Tiyatroları) ve yayımlandı (DT Yayınları).
- 1983 Tüm öykülerinin yeni basımları yapıldı: *Haldun Taner: Bütün Hikâyeleri I, II, III* (Bilgi Yayınevi). *Çok Güzelsin Gitme Dur* (Düz Yazılar) yayımlandı (Bilgi Yayınevi). Öykü kitabı *Yalıda Sabah* yayımlandı (Bilgi Yayınevi). *Ölürse Ten Ölür Canlar Ölesi Değil* 2. baskısı yapıldı (Cem Yayınevi). *Yalıda Sabah* yazarına Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü kazandırdı (Aralık).
- 1984 İstanbul Devlet Tiyatrosu'nun düzenlediği "Sanat İnsanları" izlencesinde (25 Mart) Haldun Taner'in yazın, sanat, gazetecilik, öğretmenlik yaşamı anlatıldı, değerlendirildi. *Keşanlı Ali Destanı* sahnelendi (Devlet Tiyatroları, Ankara, Ekim). *Berlin Mektupları* (Düz Yazılar) yayımlandı (Bilgi Yayınevi). *Keşanlı Ali Destanı*'nın 4. baskısı yapıldı (Bilgi Yayınevi).
- 1985 *Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım* sahnelendi (Uluslararası Sanat Gösterileri A.Ş.). *Koyma Akıl Oyma Akıl* (Düz yazılar) yayımlandı (Bilgi Yayınevi).
- 1986 *Çok Güzelsin Gitme Dur*'un 2. baskısı yapıldı (Bilgi Yayınevi). *Ölürse Ten Ölür Canlar Ölesi Değil*'in 3. baskısı yapıldı (Bilgi Yayınevi). *Yalıda Sabah*'ın 2. baskısı yapıldı (Bilgi Yayınevi). *Keşanlı Ali Destanı* Berlin'de Almanca olarak yayımlandı. Taner, "Devekuşuna Mektuplar"ı *Milliyet*'te on iki yıldır sürdürüyor.

Haldun Taner, 7 Mayıs 1986'da İstanbul'da öldü.